

Moskovics Faina

Ez a feleségem, Faina és a két gyerekünk, Dimitrij és Olga. A kép 1962-ben készült, Ungváron. Én mindenképpen zsidó lányt szerettem volna feleségül venni, de Ungváron kevés zsidó lány volt. Egyszer Aknaszlatinára, egy kárpátaljai településre küldtek dolgozni. Ott volt egy-két nagyon jó ember, zsidók, akikkel összebarátkoztam. Mondták, hogy Csernovicban van egy ismerősük, egy jóra való lány. Elmentem Csernovicba, és ott megismerkedtem a leendő feleségemmel. Fainának hívják, a név zsidó megfelelője Fanja. Faina a Vinnicjai területen [oblaszty] található Ozarinciben született 1937-ben. A feleségem apja, Zamvel Sisztman suszter volt, az anyja, Eszter Sisztman varrónő. A feleségemék ötven voltak testvérek. A feleségem volt a harmadik a sorban. Két nővére volt, 1931-es és 1933-as születésűek, volt egy öccse, aki 1940-ben született, és egy húga, aki 1944-ben. A feleségem szülei vallásos emberek voltak, és őt is így nevelték. Amikor elkezdődött a

Nagy Honvédő Háború, Faina négy éves volt. A fasiszták elfoglalták Ozarincit, és az összes zsidót a Vinnicjai terület Sargorod nevű városába vitték egy gettóba. 1944 márciusában a szovjet hadsereg [akkor még: Vörös Hadsereg] felszabadította a sargorodi gettó lakóit, és a feleségem családja hazatért. Az apja testvére, a feleségem nagybátyja Csernovicban lakott, és magához vette Fainát. Faina Csernovicon járt iskolába, tizenhat éves korában pedig egy kesztyűgyárban helyezkedett el. Megismerkedtünk Csernovicban, és nemsokára összeházasodtunk. Ez 1958. december hetedikén történt. Aknaszlatinán igazi zsidó esküvőt rendeztek nekünk, minden szabály szerint. A rabbi vezette a szertartást, csináltak nekünk hüpét. Két évig Aknaszlatinán laktunk a feleségemmel, aztán visszajöttünk Ungvárra. A vállalatom kiutalt nekem egy lakást. Két gyerekünk van: Dimitrij 1958-ban született, Olga pedig, akit az Auschwitzban meghalt nővérem tiszteletére nevezünk el így, 1962-ben. Jó gyerekeink vannak. Ungváron is követtük a zsidó hagyományokat, de már nem olyan nyíltan, mint régen, a háború előtt. Szombatonként nem jártunk a zsinagógába. Akkoriban mindketten dolgoztunk, nem tehettük meg, hogy nem megyünk el a munkahelyünkre. A zsinagógát csak a zsidó ünnepekkor kerestük fel. Akkoriban Ungváron több zsidó volt, mint most. Ünnepekkor sok ember volt a zsinagógában is, és az utcán is, ahol a zsinagóga áll. Pészahra mi magunk sütöttünk maceszt. A maceszsütéshez csak liszt és víz kell, semmi más. Még azt kell hozzá tudni, hogy a tészta összegyúrásától a sütésig nem telhet el több tizenhét percnél [lásd: smire macesz]. Jom Kipurkor mindig tartottuk a böjtöt. A gyerekeket is igyekeztünk a zsidó hagyományok szerint nevelni. Abban az időben ez nagyon nehéz volt, a zsidóság bármely megnyilvánulását cionizmusnak tartották. A cionizmus ellen pedig a szovjet hatalom kíméletlenül küzdött, akár börtönbe is csukhatták az embert miatta. Otthon a feleségemmel oroszul és jiddisül beszéltünk, bár idővel megtanult magyarul is. A gyerekekkel pedig oroszul és magyarul beszéltünk. Kóser háztartást vezetni azokban az időkben szintén nehézségekbe ütközött. Az üzletekben nem volt élelmiszer, minden szükséges dolgot csak nagy sorban állás árán lehetett megvásárolni. De azért próbáltuk tartani a kasrutot, még ha nem is olyan mértékben, mint most. A tejeset és a húsosat nem kevertük egymással, ezt szigorúan betartottuk. A piacon élő csirkéket vettünk, és a fiam elvitte a sajhethoz [sakter].